ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 8ης Ιουλίου 1999 *

Στην υπόθεση C-227/92 P,

Hoechst AG, με έδρα τη Φραγκφούρτη επί του Μάιν (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον H. Hellmann, δικηγόρο Κολωνίας, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Loesch & Wolter, 8, rue Zithe,

αναιρεσείουσα,

υποστηριζόμενη από την

DSM NV, με έδρα το Heerlen (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενη από τον I. G. F. Cath, δικηγόρο Χάγης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο L. Dupong, 14a, rue des Bains,

παρεμβαίνουσα στη διαδικασία αναιρέσεως,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως που εξέδωσε στις 10 Μαρτίου 1992 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (πρώτο τμήμα) στην υπόθεση T-10/89, Hoechst κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-629), με την οποία ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

όπου ο έτερος διάδικος είναι η

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Götz zur Hausen, νομικό σύμβουλο, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. J. G. Kapteyn, πρόεδρο τμήματος, G. Hirsch, G. F. Mancini (εισηγητή), J. L. Murray και H. Ragnemalm, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Γ. Κοσμάς

γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας, και D. Louterman-Hubeau, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 12ης Μαρτίου 1997, κατά την οποία την Hoechst AG εκπροσώπησαν οι O. Lieberknecht και M. Klusmann, δικηγόροι Ντύσελντορφ, την DSM NV ο I. G. F. Cath και την Επιτροπή ο G. zur Hausen,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουλίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο το οποίο κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 18 Μαΐου 1992, η Hoechst AG (στο εξής: Hoechst) άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, T-10/89, Hoechst κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-629, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση).

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου

2 Τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στην παρούσα αίτηση αναιρέσεως, όπως αυτά προκύπτουν από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, είναι τα ακόλουθα.

3 Διάφορες επιχειρήσεις που δρούσαν στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής βιομηχανίας πετροχημικών προϊόντων άσκησαν ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως 86/398/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο) (ΕΕ L 230, σ. 1, στο εξής: απόφαση «πολυπροπυλένιο»).

4 Βάσει των διαπιστώσεων της Επιτροπής, τις οποίες επιβεβαίωσε επί του σημείου αυτού το Πρωτοδικείο, η αγορά πολυπροπυλενίου εφοδιαζόταν πριν από το 1977 από δέκα παραγωγούς, τέσσερις από τους οποίους [Montedison SpA (στο εξής: Monte), Hoechst AG, Imperial Chemical Industries plc και Shell International Chemical Company Ltd, στο εξής: τέσσερις μεγάλοι] αντιπροσώπευαν μαζί το 64 % της αγοράς. Μετά τη λήξη της ισχύος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας της Monte, εμφανίστηκαν στην αγορά το 1977 νέοι παραγωγοί, πράγμα που οδήγησε σε ουσιώδη

αύξηση της πραγματικής παραγωγικής ικανότητας χωρίς ωστόσο να προκαλέσει αντίστοιχη αύξηση της ζητήσεως. Αυτό είχε ως συνέπεια να χρησιμοποιείται το παραγωγικό δυναμικό σε ποσοστά κυμαινόμενα μεταξύ 60 % το 1977 και 90 % το 1983. Καθένας από τους παραγωγούς που ήσαν εγκατεστημένοι την περίοδο εκείνη εντός της Κοινότητας πωλούσε τα προϊόντα του εντός όλων ή σχεδόν όλων των κρατών μελών.

5 Η Hoechst συγκαταλέγεται μεταξύ των παραγωγών που εφοδίαζαν την αγορά το 1977 και μεταξύ των τεσσάρων μεγάλων. Το μερίδιό της στη δυτικοευρωπαϊκή αγορά κυμαινόταν μεταξύ 10,5 και 12,6 % περίπου.

6 Ύστερα από ελέγχους που διενεργήθηκαν ταυτόχρονα σε διάφορες επιχειρήσεις του κλάδου, η Επιτροπή απηύθυνε σε διάφορους παραγωγούς πολυπροπυλενίου αιτήσεις παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25). Από τη σκέψη 6 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει ότι, από τις πληροφορίες που έλαβε, η Επιτροπή κατέληξε ότι μεταξύ του 1977 και του 1983 οι εμπλεκόμενοι παραγωγοί καθόριζαν, κατά παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 81 ΕΚ), τακτικά στόχους τιμών στο πλαίσιο των λεγόμενων πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών και είχαν οργανώσει ένα σύστημα ετήσιου ελέγχου των πωλήσεων, με σκοπό να κατανείμουν μεταξύ τους τη διαθέσιμη αγορά βάσει συμπεφωνημένων ποσοτήτων εκφραζομένων σε τόνους ή σε ποσοστά. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και απηύθυνε έγγραφη ανακοίνωση των αιτιάσεων σε διάφορες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και στη Hoechst.

7 Μετά το πέρας της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση «πολυπροπυλένιο», με την οποία διαπίστωσε ότι η Hoechst είχε παραβεί το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετέχοντας με άλλες επιχειρήσεις, από τα μέσα του 1977 μέχρι τον Νοέμβριο του 1983 τουλάχιστον, σε συμφωνία και σε εναρμονισμένη πρακτική που ανάγονταν στα μέσα του 1977, βάσει των οποίων οι παραγωγοί που

προμήθευαν με πολυπροπυλένιο τις χώρες της κοινής αγοράς:

— είχαν επαφές μεταξύ τους και τακτικές συναντήσεις (από τις αρχές του 1981, δύο φορές τον μήνα) στο πλαίσιο σειράς μυστικών συναντήσεων που αποσκοπούσαν στη συζήτηση και στον καθορισμό της εμπορικής πολιτικής τους·

— καθόριζαν περιοδικά «τιμές-στόχους» (ή κατώτατες τιμές) για την πώληση του προϊόντος εντός κάθε κράτους μέλους της Κοινότητας·

— συμφώνησαν διάφορα μέτρα για τη διευκόλυνση της εφαρμογής των εν λόγω τιμών-στόχων, τα οποία περιελάμβαναν (κυρίως) περιοδικούς περιορισμούς στην παραγωγή, ανταλλαγή λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με τις παραδόσεις, πραγματοποίηση τοπικών συναντήσεων και, από το τέλος του 1982, σύστημα «λογιστικής διαχείρισης» που αποσκοπούσε στην εφαρμογή των αυξήσεων τιμών σε κατ' ιδίαν πελάτες·

— προέβησαν σε ταυτόχρονες αυξήσεις τιμών εφαρμόζοντας τους εν λόγω στόχους·

— κατένειμαν την αγορά παραχωρώντας σε κάθε παραγωγό έναν ετήσιο στόχο πωλήσεων ή «ποσοστώσεις» (1979, 1980 και, τουλάχιστον, για ένα μέρος του 1983) ή, ελλείψει οριστικής απόφασης που να καλύπτει ολόκληρο το έτος, υποχρεώνοντας τους παραγωγούς να περιορίζουν τις μηνιαίες πωλήσεις τους με αναφορά σε προηγούμενη περίοδο (1981 και 1982) (άρθρο 1 της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο»).

8 Στη συνέχεια, η Επιτροπή διέταξε τις διάφορες εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να παύσουν αμέσως τις ως άνω παραβάσεις και να απέχουν στο μέλλον από κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική έχουσα το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα. Η Επιτροπή τις υποχρέωσε επίσης να παύσουν κάθε σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών οι οποίες καλύπτονται συνήθως από το επαγγελματικό απόρρητο και να ενεργήσουν έτσι ώστε κάθε σύστημα ανταλλαγής γενικών πληροφοριών (όπως το σύστημα Fides) να λειτουργεί κατά τρόπον ώστε να αποκλείεται κάθε πληροφορία από την οποία μπορεί να διαπιστωθεί η συμπεριφορά μεμονωμένων παραγωγών (άρθρο 2 της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο»).

9 Στη Hoechst επιβλήθηκε πρόστιμο ύψους 9 000 000 ECU, ήτοι 19 304 010 γερμανικών μάρκων (DM) (άρθρο 3 της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο»).

10 Στις 2 Αυγούστου 1986, η Hoechst άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Δικαστηρίου, το οποίο, με διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1989, παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου, κατ' εφαρμογήν της αποφάσεως 88/591/ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 319, σ. 1).

11 Η Hoechst ζήτησε από το Πρωτοδικείο να ακυρώσει την απόφαση «πολυπροπυλένιο» κατά το μέτρο που την αφορά, επικουρικώς δε να μειώσει το επιβληθέν πρόστιμο και, εν πάση περιπτώσει, να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

12 Η Επιτροπή ζήτησε την απόρριψη της προσφυγής και την καταδίκη της προσφεύγουσας στα δικαστικά έξοδα.

13 Με χωριστό υπόμνημα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 2 Μαρτίου 1992, η Hoechst ζήτησε από το Πρωτοδικείο να αναβάλει την ημερομηνία δημοσιεύσεως της αποφάσεως, να επαναλάβει την προφορική διαδικασία και να

διατάξει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας, καθώς και τη διεξαγωγή αποδείξεων σύμφωνα με τα άρθρα 62, 64, 65 και 66 του Κανονισμού Διαδικασίας του, κατόπιν των δηλώσεων στις οποίες προέβη η Επιτροπή κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου επ' ακροατηρίου συζήτηση των υποθέσεων T-79/89, T-84/89 έως T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 και T-104/89, BASF κ.λπ. κατά Επιτροπής (απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1992, Συλλογή 1992, σ. II-315, στο εξής: απόφαση PVC του Πρωτοδικείου).

Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

14 Το Πρωτοδικείο, αποφαινόμενο επί του αιτήματος επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας, που μνημονεύεται στη σκέψη 372 και αφού άκουσε εκ νέου τον γενικό εισαγγελέα, έκρινε, με τη σκέψη 373, ότι δεν συνέτρεχε λόγος να διατάξει, σύμφωνα με το άρθρο 62 του Κανονισμού Διαδικασίας του, την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, ούτε να διατάξει τη διεξαγωγή αποδείξεων την οποία ζητούσε η Hoechst.

15 Με τη σκέψη 374, το Πρωτοδικείο δέχθηκε τα ακόλουθα:

«Πρέπει, κατ' αρχάς, να σημειωθεί ότι η προαναφερθείσα απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1992 δεν δικαιολογεί, αυτή καθαυτή, την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας στη παρούσα υπόθεση. Εξ άλλου, κατ' αντίθεση προς την επιχειρηματολογία την οποία είχε αναπτύξει στην προαναφερθείσα απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Φεβρουαρίου 1992, σκέψη 14, στην παρούσα υπόθεση και μέχρι το πέρας της προφορικής διαδικασίας, η προσφεύγουσα δεν ισχυρίστηκε, ούτε καν υπό μορφή νύξεως, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ανυπόστατη λόγω των πλημμελειών τις οποίες της αποδίδει. Τίθεται, επομένως, το ερώτημα αν η προσφεύγουσα δικαιολόγησε επαρκώς γιατί, στην παρούσα υπόθεση, κατ' αντίθεση προς τις υποθέσεις T-79/89 κ.λπ., δεν προέβαλε ενωρίτερα αυτές τις φερόμενες πλημμέλειες, οι οποίες, εν πάση περιπτώσει, θα έπρεπε να προϋπήρξαν της ασκήσεως της προσφυγής. Έστω και αν εναπόκειται στον κοινοτικό δικαστή να ερευνά αυτεπαγγέλτως, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, το ζήτημα του υποστατού της προσβαλλομένης πράξεως, αυτό ωστόσο δεν σημαίνει ότι πρέπει, σε κάθε προσφυγή που στηρίζεται στο άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, να προβαίνει σε αυτεπάγγελτη έρευνα για το ενδεχομένως ανυπόστατο της προσβαλλομένης πράξεως. Μόνο στην περίπτωση που οι διάδικοι προβάλλουν αποχρώσες ενδείξεις περί του ανυποστάτου της προσβαλλομένης πράξεως, ο δικαστής υποχρεούται να ελέγχει το ζήτημα αυτό

αυτεπαγγέλτως. Εν προκειμένω, η αναπτυχθείσα από την προσφεύγουσα επιχειρηματολογία δεν παρέχει αποχρώσες ενδείξεις υπέρ του ανυποστάτου της Αποφάσεως. Στην ενότητα ΙΙΙ του υπομνήματος της 2ας Μαρτίου 1992, η προσφεύγουσα επικαλέστηκε απλώς ότι υπήρχε "εύλογη αιτία" για να υποθέσει ότι η Επιτροπή παρέβη ορισμένους διαδικαστικούς κανόνες. Η φερόμενη παράβαση του γλωσσικού καθεστώτος, το οποίο προβλέπεται από τον εσωτερικό κανονισμό της Επιτροπής, δεν μπορεί όμως να συνεπάγεται το ανυπόστατο της προσβαλλομένης πράξεως, αλλά μόνον — και εφόσον προβληθεί εμπροθέσμως — την ακύρωσή της. Εξ άλλου, η προσφεύγουσα δεν εξήγησε γιατί η Επιτροπή επέφερε εκ των υστέρων τροποποιήσεις και στην Απόφαση του 1986, δηλαδή υπό ομαλές συνθήκες, οι οποίες διαφέρουν αισθητά από τις ιδιόρρυθμες συνθήκες της διαδικασίας PVC, οι οποίες χαρακτηρίζονταν από το γεγονός ότι η Επιτροπή έφτανε, τον Ιανουάριο του 1989, στο πέρας της θητείας της. Το γενικό τεκμήριο, το οποίο προβάλλει σχετικώς η προσφεύγουσα, δεν συνιστά αποχρώντα λόγο που να δικαιολογεί τη διεξαγωγή αποδείξεων, αφού διαταχθεί η επανέναρξη της προφορικής διαδικασίας.»

16 Τέλος, η σκέψη 375 έχει ως εξής:

«Στην ενότητα ΙΙ του υπομνήματός της, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε, ωστόσο, συγκεκριμένα, ότι τα πρωτότυπα της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα φέροντα τις υπογραφές του Προέδρου της Επιτροπής και του εκτελεστικού γραμματέα, δεν υφίστανται σε όλες τις γλώσσες του αυθεντικού κειμένου. Αυτή, όμως, η φερόμενη πλημμέλεια, αν υποτεθεί ότι υφίσταται, δεν άγει, από μόνη της, στο ανυπόστατο της προσβαλλομένης Αποφάσεως. Στην παρούσα υπόθεση, πράγματι, κατ' αντίθεση προς τις υποθέσεις PVC, που προαναφέρθηκαν επανειλημμένα, η προσφεύγουσα δεν προέβαλε καμμία απτή ένδειξη περί του ότι, μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, επήλθε παραβίαση της αρχής ότι μια πράξη, άπαξ εκδοθείσα, δεν θίγεται και ότι ανετράπη έτσι, προς όφελος της προσφεύγουσας, το τεκμήριο νομιμότητας της οποίας απέλαυε η πράξη αυτή ως εκ της εμφανίσεώς της. Σε τέτοια περίπτωση, το γεγονός και μόνον ότι δεν υπάρχει προσηκόντως υπογεγραμμένο πρωτότυπο δεν συνεπάγεται, από μόνο του, το ανυπόστατο της προσβαλλομένης πράξεως. Δεν χρειαζόταν, επομένως, για τον λόγο αυτόν να επαναληφθεί η προφορική διαδικασία, ώστε να διαταχθεί νέα διεξαγωγή αποδείξεων. Κατά το μέτρο που η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει αίτηση αναθεωρήσεως, δεν έπρεπε να γίνει δεκτό το αίτημά της περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας.»

17 Το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή και καταδίκασε τη Hoechst στα δικαστικά έξοδα.

Η αίτηση αναιρέσεως

18 Με την αίτηση αναιρέσεως η Hoechst ζητεί από το Δικαστήριο:

— να εξαφανίσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον την αφορά, και να κρίνει οριστικώς τη διαφορά, αποφασίζοντας:

— ότι η απόφαση «πολυπροπυλένιο» στερείται νομίμου αποτελέσματος ελλείψει κοινοποιήσεως·

— επικουρικώς, ότι η εν λόγω απόφαση είναι άκυρη και άνευ νομίμου αποτελέσματος·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα·

— επικουρικότερα, να εξαφανίσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον την αφορά, και να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου για ν' αποφανθεί αυτό.

19 Η Hoechst ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να υποχρεώσει την Επιτροπή να προσκομίσει τα κείμενα της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο», την οποία εξέδωσε κατά τη συνεδρίασή της της 23ης Απριλίου 1986 στις γλώσσες στις οποίες την εξέδωσε,

υπογεγραμμένα από τον επίτροπο Sutherland και να επισυνάψει σ' αυτά το σχετικό απόσπασμα των πρακτικών, καθώς και τα παραρτήματά του.

20 Με διάταξη του Δικαστηρίου της 30ής Σεπτεμβρίου 1992, επετράπη στην εταιρία DSM NV (στο εξής: DSM) να παρέμβει υπέρ της Hoechst. Η DSM ζητεί από το Δικαστήριο:

— να εξαφανίσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·

— να κηρύξει ανυπόστατη ή να ακυρώσει την απόφαση «πολυπροπυλένιο»·

— να κηρύξει ανυπόστατη ή να ακυρώσει την απόφαση «πολυπροπυλένιο» ως προς όλους τους αποδέκτες της ή, άλλως, ως προς την DSM, ανεξαρτήτως του αν οι αποδέκτες της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» άσκησαν ή όχι αναίρεση κατά της αποφάσεως που τους αφορά ή αν απορρίφθηκε η αίτησή τους αναιρέσεως·

— επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου για να αποφανθεί αυτό επί του αν η απόφαση «πολυπροπυλένιο» είναι ανυπόστατη ή αν πρέπει να ακυρωθεί·

— εν πάση περιπτώσει, να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα, όσον αφορά τόσο την ενώπιον του Δικαστηρίου όσο και την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, περιλαμβανομένων των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η DSM λόγω της παρεμβάσεώς της.

21 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ως απαράδεκτη ή, επικουρικώς, ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει τη Hoechst στα δικαστικά έξοδα·

— να απορρίψει την παρέμβαση στο σύνολό της ως απαράδεκτη·

— επικουρικώς, να απορρίψει ως απαράδεκτα τα αιτήματα της παρεμβάσεως με τα οποία ζητείται από το Δικαστήριο να κηρύξει ανυπόστατη ή να ακυρώσει την απόφαση «πολυπροπυλένιο» ως προς όλους τους αποδέκτες της ή τουλάχιστον έναντι της DSM, ανεξαρτήτως του αν οι αποδέκτες της ως άνω αποφάσεως της Επιτροπής άσκησαν ή όχι αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου που τους αφορούσε ή αν η αίτησή τους αναιρέσεως απορρίφθηκε, και να απορρίψει τα λοιπά αιτήματα της παρεμβάσεως ως αβάσιμα·

— ακόμη επικουρικότερα, να απορρίψει την παρέμβαση ως αβάσιμη·

— εν πάση περιπτώσει, να καταδικάσει την DSM στα έξοδα της παρεμβάσεώς της.

22 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η Hoechst επικαλείται λόγους περί διαδικαστικής πλημμέλειας και παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου, τους οποίους στηρίζει στην άρνηση του Πρωτοδικείου αφενός μεν να διαπιστώσει τις πλημμέλειες

της διαδικασίας εκδόσεως της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο», αφετέρου δε να επαναλάβει την προφορική διαδικασία και να διατάξει τη λήψη μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας και τη διεξαγωγή αποδείξεων.

23 Κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής και με τη συμφωνία της Hoechst, η διαδικασία ανεστάλη, με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 27ης Ιουλίου 1992, μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου 1994 προς εξέταση των συνεπειών της αποφάσεως της 15ης Ιουνίου 1994, C-137/92 P, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ. (Συλλογή 1994, σ. I-2555, στο εξής: απόφαση PVC του Δικαστηρίου), που εκδόθηκε κατόπιν ασκήσεως αναιρέσεως κατά της αποφάσεως PVC του Πρωτοδικείου.

Επί του παραδεκτού της παρεμβάσεως

24 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η αίτηση παρεμβάσεως της DSM πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη. Η DSM εξέθεσε ότι, ως παρεμβαίνουσα, είχε συμφέρον να εξαφανισθεί η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά τη Hoechst. Κατά την Επιτροπή, η εξαφάνιση δεν μπορεί να ωφελεί όλους τους αποδέκτες μιας αποφάσεως αλλά μόνον όσους άσκησαν αναίρεση. Πρόκειται ακριβώς για μια από τις διαφορές μεταξύ της ακυρώσεως μιας πράξεως και του ανυποστάτου της. Η μη αποδοχή της εν λόγω διακρίσεως σημαίνει ότι έτσι παύουν να έχουν δεσμευτική ισχύ οι προθεσμίες εντός των οποίων πρέπει να ασκούνται οι προσφυγές ακυρώσεως. Επομένως, η DSM δεν μπορεί να επικαλεσθεί ενδεχόμενη εξαφάνιση της πρωτόδικης αποφάσεως, καθόσον παρέλειψε να αμφισβητήσει ενώπιον του Δικαστηρίου την απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, T-8/89, DSM κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. II-1833), η οποία την αφορούσε. Έτσι, με την παρέμβασή της η DSM επιχειρεί απλώς και μόνον να αποφύγει τις συνέπειες μιας αποκλειστικής προθεσμίας.

25 Η προαναφερθείσα διάταξη της 30ής Σεπτεμβρίου 1992, με την οποία επετράπη η παρέμβαση, εκδόθηκε σε χρόνο κατά τον οποίο το Δικαστήριο δεν είχε ακόμα αποφανθεί επί του ζητήματος της ακυρώσεως ή του ανυποστάτου με την απόφασή του PVC. Κατά την Επιτροπή, μετά την εν λόγω απόφαση του Δικαστηρίου, τα

προβαλλόμενα ελαττώματα, αν υποτεθεί ότι όντως υφίστανται, θα μπορούσαν μόνο να οδηγήσουν σε ακύρωση της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» και όχι σε διαπίστωση του ανυποστάτου της. Υπό τις συνθήκες αυτές, η DSM έπαυσε να έχει έννομο συμφέρον προς άσκηση παρεμβάσεως.

26 Εξάλλου, η Επιτροπή αμφισβητεί ειδικότερα το παραδεκτό του αιτήματος της DSM, να περιλάβει η απόφαση του Δικαστηρίου διατάξεις κηρύσσουσες ανυπόστατη ή ακυρώνουσες την απόφαση «πολυπροπυλένιο» για όλους τους αποδέκτες της ή τουλάχιστον για την DSM, ανεξαρτήτως του αν οι αποδέκτες αυτοί άσκησαν αναίρεση κατά της πρωτόδικης αποφάσεως που τους αφορούσε ή αν η σχετική αίτησή τους απορρίφθηκε. Το αίτημα αυτό είναι απαράδεκτο, καθόσον η DSM επιδιώκει να εισαγάγει στη διαφορά ένα ζήτημα που αφορά μόνον την ίδια, ενώ η παρεμβαίνουσα αποδέχεται υποχρεωτικά τη δίκη στο στάδιο στο οποίο ευρίσκεται. Δυνάμει του άρθρου 37, τέταρτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, ο παρεμβαίνων διάδικος μπορεί μόνο να υποστηρίξει τα αιτήματα ενός των διαδίκων, χωρίς να υποβάλει δικά του. Το σημείο αυτό των αιτημάτων της DSM επιβεβαιώνει ότι αυτή επιδιώκει να χρησιμοποιήσει την παρέμβαση προς καταστρατήγηση της εκπνοής της προθεσμίας ασκήσεως αναιρέσεως κατά της προαναφερθείσας αποφάσεως DSM κατά Επιτροπής, η οποία την αφορά.

27 Όσον αφορά την ένσταση απαραδέκτου που προβάλλεται κατά της παρεμβάσεως στο σύνολό της, πρέπει να σημειωθεί, εκ προοιμίου, ότι η διάταξη της 30ής Σεπτεμβρίου 1992, με την οποία το Δικαστήριο επέτρεψε στην DSM να παρέμβει υπέρ της Hoechst, δεν εμποδίζει τη νέα εξέταση του παραδεκτού της παρεμβάσεως (βλ., συναφώς, την απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, 138/79, Roquette Frères κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 313).

28 Σ' αυτό το πλαίσιο, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 37, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, σε διαφορά που υποβάλλεται στο Δικαστήριο έχει δικαίωμα να παρέμβει κάθε πρόσωπο που έχει συμφέρον στην επίλυση της διαφοράς αυτής. Δυνάμει του τετάρτου εδαφίου της ως άνω διατάξεως, το δικόγραφο της παρεμβάσεως δεν μπορεί να έχει άλλο αντικείμενο από την υποστήριξη των αιτημάτων ενός των διαδίκων.

29 Όμως, τα αιτήματα τα οποία αναπτύσσει με την αίτηση αναιρέσεώς της η Hoechst αποσκοπούν ιδίως στην εξαφάνιση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, με την αιτιολογία ότι το Πρωτοδικείο παρέλειψε να διαπιστώσει το ανυπόστατο της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο». Από τη σκέψη 49 της αποφάσεως PVC του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, κατ' εξαίρεση από το τεκμήριο νομιμότητας που ισχύει για τις πράξεις των κοινοτικών οργάνων, οι πράξεις που πάσχουν ελάττωμα του οποίου η σοβαρότητα είναι τόσο πρόδηλη, ώστε να μη μπορεί να είναι ανεκτή από την κοινοτική έννομη τάξη, πρέπει να θεωρούνται ότι δεν παρήγαγαν κανένα έννομο αποτέλεσμα, έστω και προσωρινό, δηλαδή να θεωρούνται νομικώς ανύπαρκτες.

30 Αντιθέτως προς ό,τι υποστήριξε η Επιτροπή, το συμφέρον της DSM δεν εξέλιπε ύστερα από την απόφαση με την οποία το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση PVC του Πρωτοδικείου και έκρινε ότι τα ελαττώματα τα οποία αυτό διαπίστωσε δεν επέσυραν το ανυπόστατο της αποφάσεως της Επιτροπής η οποία εβάλλετο στις υποθέσεις PVC. Πράγματι, η απόφαση PVC του Δικαστηρίου δεν αφορούσε το ανυπόστατο της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» και, επομένως, δεν εξαφάνισε το συμφέρον της DSM να επιτύχει τη διαπίστωση του ανυποστάτου αυτού.

31 Και ναι μεν είναι αληθές ότι, με το υπόμνημα απαντήσεως, η Hoechst παραιτήθηκε, εν όψει της αποφάσεως PVC του Δικαστηρίου, από κάθε λόγο αναιρέσεως και αίτημα περί αναγνωρίσεως του ανυποστάτου της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο».

32 Κατά το μέτρο όμως που η Hoechst εμμένει στο αίτημά της περί εξαφανίσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως διατεινόμενη ότι η απόφαση «πολυπροπυλένιο» εκδόθηκε παρατύπως και ότι το Πρωτοδικείο όφειλε να προβεί στους αναγκαίους ελέγχους προς απόδειξη αυτών των ελαττωμάτων, η DSM νομιμοποιείται να υποστηρίζει αυτό το αίτημα στο πλαίσιο της παρεμβάσεώς της, διότι τα ίδια αυτά ελαττώματα θα έπρεπε να ωθήσουν το Πρωτοδικείο να διαπιστώσει το ανυπόστατο της αποφάσεως αυτής.

33 Ειδικότερα, κατά πάγια νομολογία (βλ. ιδίως απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 1998, C-150/94, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1998, σ. I-7235, σκέψη 36), το άρθρο 37, τέταρτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου δεν εμποδίζει ο παρεμβαίνων να προβάλλει επιχειρήματα διαφορετικά από τα επιχειρήματα του διαδίκου τον οποίο υποστηρίζει, αρκεί να σκοπεί στην υποστήριξη των αιτημάτων του διαδίκου αυτού.

34 Εν προκειμένω, η αναπτυχθείσα από την DSM επιχειρηματολογία περί ανυποστάτου της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» αποσκοπεί ιδίως να αποδείξει ότι, απορρίπτοντας το αίτημα της Hoechst περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας και διεξαγωγής αποδείξεων, το Πρωτοδικείο παρέλειψε να εξετάσει αν η εν λόγω απόφαση ήταν ανυπόστατη και, άρα, παρέβη το κοινοτικό δίκαιο. Συνεπώς, καίτοι περιέχει διαφορετικά απ' ό,τι η Hoechst επιχειρήματα, αφορά τους λόγους αναιρέσεως τους οποίους προέβαλε η τελευταία και υποστηρίζει τα αιτήματά της περί εξαφανίσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, γι' αυτό και πρέπει να εξεταστεί.

35 Ως προς την ένσταση της Επιτροπής κατά του αιτήματος της DSM να κηρύξει το Δικαστήριο ανυπόστατη ή να ακυρώσει την απόφαση «πολυπροπυλένιο» ως προς όλους τους αποδέκτες της ή τουλάχιστον έναντι της DSM, διαπιστώνεται ότι το αίτημα αυτό αφορά ειδικά την DSM και δεν συμπίπτει με τα αιτήματα της Hoechst. Επομένως, δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 37, τέταρτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, οπότε πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο.

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως αναιρέσεως

36 Η Επιτροπή διατείνεται ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι απαράδεκτη στο σύνολό της. Η Hoechst ουδέποτε προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιον, αλλ' αντιθέτως εκθέτει, για πρώτη φορά, μεγάλο αριθμό πραγματικών περιστατικών και επιχειρημάτων τα οποία δεν είχαν μνημονευθεί ενώπιον του Πρωτοδικείου, ορισμένα από τα οποία — όπως η αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής στις υποθέσεις PVC και οι ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασίες στις λεγόμενες υποθέσεις «πολυαιθυλενίου χαμηλής πυκνότητας» (απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, T-80/89, T-81/89, T-83/89, T-87/89, T-88/89, T-90/89, T-93/89, T-95/89, T-97/89, T-99/89, T-100/89, T-101/89, T-103/89, T-105/89, T-107/89 και T-112/89, BASF κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-729) — επήλθαν εν τω μεταξύ. Για πρώτη φορά, η Hoechst υποστηρίζει ότι η απόφαση «πολυπροπυλένιο» δεν εκδόθηκε στην ολλανδική και στην ιταλική γλώσσα και εμφανίζει διάφορα στοιχεία που, κατ' αυτήν, αποδεικνύουν ότι επήλθαν τροποποιήσεις εκ των υστέρων στα κείμενα τα οποία ενέκρινε η Επιτροπή. Το ίδιο ισχύει και ως προς τις παρατηρήσεις της σχετικά με το ποια κείμενα της αποφάσεως υπέγραψε το αρμόδιο μέλος της Επιτροπής.

37 Η Επιτροπή τονίζει ότι η αίτηση αναιρέσεως δεν μπορεί να μεταβάλει το αντικείμενο της διαφοράς, πράγμα που σημαίνει ότι κάθε νέος ισχυρισμός είναι απαράδεκτος. Δεδομένου ότι αντικείμενο της αναιρετικής διαδικασίας είναι ο από νομική άποψη έλεγχος της πρωτόδικης αποφάσεως, πρέπει αυτή να καταλαμβάνει τη διαφορά στον χρόνο κατά τον οποίο το Πρωτοδικείο εξέδωσε την απόφασή του (απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Ιουνίου 1992, C-18/91, V. κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1992, σ. I-3997).

38 Συναφώς, υπενθυμίζεται αφενός μεν ότι, δυνάμει των άρθρων 168 Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 225 ΕΚ) και 51, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, η αίτηση αναιρέσεως μπορεί να στηρίζεται μόνο σε λόγους σχετικούς με την παράβαση κανόνων δικαίου, ενώ αποκλείεται οποιαδήποτε εκτίμηση πραγματικών περιστατικών. Η εκ μέρους του Πρωτοδικείου εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίζονται ενώπιόν του δεν αποτελεί νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως τέτοιο, στον έλεγχο του Δικαστηρίου, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως αλλοιώσεως των στοιχείων αυτών (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 2ας Μαρτίου 1994, C-53/92 P, Hilti κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-667, σκέψεις 10 και 42).

39 Αφετέρου δε, σύμφωνα με το άρθρο 113, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η αίτηση αναιρέσεως δεν μπορεί να μεταβάλει το αντικείμενο της ενώπιον του Πρωτοδικείου δίκης.

40 Εξ αυτών προκύπτει ότι οι αιτιάσεις της αναιρεσείουσας δεν μπορούν να εξετασθούν κατ' αναίρεση, καθόσον αφορούν την εκ μέρους του Πρωτοδικείου εκτίμηση των στοιχείων που του υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της αιτήσεως επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας. Είναι επίσης απαράδεκτοι οι ισχυρισμοί που προβάλλονται για πρώτη φορά στο πλαίσιο της παρούσας αναιρετικής διαδικασίας.

41 Αντιθέτως, εναπόκειται στο Δικαστήριο να εξακριβώσει αν το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο παραλείποντας να διαπιστώσει αν η απόφαση «πολυπροπυλένιο» έπασχε ελαττώματα ή αρνούμενο να επαναλάβει την προφορική διαδικασία και να διατάξει τη λήψη μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας και τη διεξαγωγή αποδείξεων κατόπιν της αιτήσεως της αναιρεσείουσας.

42 Επομένως, η αίτηση αναιρέσεως δεν είναι απαράδεκτη στο σύνολό της, αλλά πρέπει να ερευνηθεί κατά περίπτωση αν οι αιτιάσεις και τα αιτήματα της Hoechst προβάλλονται παραδεκτώς στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας.

Επί των προβαλλομένων λόγων αναιρέσεως: διαδικαστικές πλημμέλειες και παράβαση του κοινοτικού δικαίου

43 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως η Hoechst ισχυρίζεται, αναφερόμενη στις σκέψεις 372 έως 375 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι — καθόσον παρέλειψε να ακυρώσει την απόφαση «πολυπροπυλένιο» λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου και να διαπιστώσει ότι η απόφαση αυτή εστερείτο παντός νομίμου αποτελέσματος, ελλείψει κοινοποιήσεως, και καθόσον απέρριψε την αίτησή της να επαναλάβει την προφορική διαδικασία και να διατάξει τα αναγκαία μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας και διεξαγωγής αποδείξεων — το Πρωτοδικείο παρέβη το κοινοτικό δίκαιο και υπέπεσε σε διαδικαστικές πλημμέλειες θίγουσες τα συμφέροντά της κατά την έννοια του άρθρου 51, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου.

Ως προς τη μη διαπίστωση των ελαττωμάτων της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο»

44 Με το πρώτο σκέλος του λόγου περί παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου, η Hoechst καταλογίζει στο Πρωτοδικείο ότι παρέλειψε να διαπιστώσει ότι η απόφαση «πολυπροπυλένιο» εστερείτο παντός νομίμου αποτελέσματος ή έπρεπε να ακυρωθεί λόγω πλημμελειών που έπληττε τη διαδικασία εκδόσεως και κοινοποιήσεώς της.

45 Κατά τη Hoechst, από την απόφαση PVC του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, αν αυτό δεν αναγνωρίσει τα προσαπτόμενα στην απόφαση «πολυπροπυλένιο» ελαττώματα ως αρκετά βαρείας μορφής, ώστε να δικαιολογούν το ανυπόστατον, οφείλει να τα θεωρήσει ως παραβάσεις ουσιώδους τύπου, λόγω των οποίων η απόφαση «πολυπροπυλένιο» πρέπει να κηρυχθεί άκυρη σύμφωνα με το άρθρο 174, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 231, πρώτο εδάφιο, ΕΚ).

46 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η Hoechst επικαλείται όμως ένα ελάττωμα του οποίου οι έννομες συνέπειες βαίνουν πέραν της απλής ακυρώσεως, και ανεξαρτήτως της υπάρξεως ιδιαιτέρως σοβαρού και προδήλου ελαττώματος· πρόκειται για την έλλειψη κοινοποιήσεως, κατά παράβαση του άρθρου 191, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 254, παράγραφος 3, ΕΚ).

47 Η απόφαση την οποία εξέδωσε στις 23 Απριλίου 1986 η Επιτροπή ουδέποτε κοινοποιήθηκε στους αποδέκτες ούτε δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Συγκεκριμένα, το κοινοποιηθέν κείμενο δεν είναι το ίδιο με το εγκριθέν, αλλά καταρτίστηκε μόλις τρεις ή τέσσερις εβδομάδες μετά την απόφαση της Επιτροπής, από τις υπηρεσίες της. Επομένως, είναι εύλογη η υπόνοια ότι το κείμενο αυτό διίσταται προς την απόφαση την οποία ενέκρινε η Επιτροπή, μέσω τροποποιήσεων που υπερβαίνουν τα όρια απλών ορθογραφικών ή γραμματικών διορθώσεων, τις οποίες το Δικαστήριο επιτρέπει (απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1988, 131/86, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1988, σ. 905).

48 Γίνεται πλέον δεκτό ότι, κατ' αρχήν, οι αποφάσεις της Επιτροπής δεν περιέρχονται στους αποδέκτες στη μορφή υπό την οποία εγκρίθηκαν. Αντιθέτως, την έγκριση από το σώμα των Επιτρόπων ακολουθεί ένα δεύτερο στάδιο επιμέλειας του κειμένου, με σκοπό την κοινοποίηση της πράξεως. Η Hoechst παρατηρεί ότι το δεύτερο αυτό στάδιο περιέχει ιδίως την αναθεώρηση του κειμένου από γλωσσομαθείς νομικούς και την κατάρτιση της τελικής μορφής του κειμένου από τη Γενική Γραμματεία, που λαμβάνει υπόψη τις επελθούσες τροποποιήσεις.

49 Κατά τη Hoechst, συντρέχουν και συγκεκριμένοι λόγοι υπόνοιας ότι, εν προκειμένω, τα εγκριθέντα από την Επιτροπή κείμενα της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» στην αγγλική, γερμανική και γαλλική γλώσσα τροποποιήθηκαν μετά τη λήψη της. Έτσι, στο κοινοποιηθέν γερμανικό κείμενο, υπάρχουν, π.χ., προσθήκες με διαφορετικούς χαρακτήρες ή με στενότερα διαστήματα μεταξύ των γραμμάτων ή των σειρών, καθώς και παραλείψεις, που άγουν στην πεποίθηση ότι υπήρξαν μεταγενέστερες τροποποιήσεις.

50 Δεδομένου ότι σοβαρές ενδείξεις επιρρωννύουν την άποψη περί μεταγενεστέρων τροποποιήσεων και ότι η έκταση και η φύση αυτών των τροποποιήσεων μπορεί να προσδιοριστεί μόνον αν συγκριθούν τα εγκριθέντα και τα κοινοποιηθέντα κείμενα, η Hoechst ζητεί από το Δικαστήριο να υποχρεώσει την Επιτροπή να προσκομίσει τα κείμενα της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» στις γλώσσες στις οποίες την ενέκρινε και να επισυνάψει σ' αυτά το σχετικό απόσπασμα των πρακτικών, καθώς και τα παραρτήματά του.

51 Όσον αφορά το βεβαιωμένο γνήσιο αντίγραφο της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» που κοινοποιήθηκε στις 27 Μαΐου 1986 στη Hoechst, αυτό έφερε δακτυλογραφημένη μνεία της υπογραφής του επιτρόπου Sutherland. Η Hoechst διερωτάται αν τα κείμενα της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» όντως υπεγράφησαν από τον εν λόγω επίτροπο και, αν ναι, ποια εκδοχή της αποφάσεως υπέγραψε ο Sutherland, την εγκριθείσα από την Επιτροπή αλλά μη κοινοποιηθείσα — όπως αφήνει να εννοηθεί η ημερομηνία της — ή την κοινοποιηθείσα αλλά μη εγκριθείσα; Εν πάση περιπτώσει, είναι αδύνατον ο επίτροπος να υπέγραψε την κοινοποιηθείσα εκδοχή στις 23 Απριλίου 1986, διότι η εκδοχή αυτή δεν διετίθετο κατά τον χρόνο αυτόν. Η Hoechst ζητεί, κατά συνέπεια, από το Δικαστήριο να υποχρεώσει την Επιτροπή να προσκομίσει τα κείμενα της αποφάσεως τα οποία υπέγραψε ο Sutherland στις διάφορες γλώσσες της διαδικασίας.

52 Δυνάμει του άρθρου 191, παράγραφος 3, της Συνθήκης, οι αποφάσεις της Επιτροπής αποκτούν ενέργεια μόνο μετά την κοινοποίησή τους. Συνεπώς, αν, όπως εν προκειμένω, δεν γινόταν κοινοποίηση, η πράξη δεν θα μπορούσε να παραγάγει τα αποτελέσματά της.

53 Η Hoechst θεωρεί άλλωστε ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο μη λαμβάνοντας υπόψη τα ελαττώματα της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» τα οποία επικαλέστηκε η Hoechst και που συνιστούν παράβαση ουσιώδους τύπου, και ειδικότερα, πρώτον, την έλλειψη των πρωτοτύπων της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο», που να αποδεικνύει την κύρωση και τη νομότυπη έκδοσή της χάρη στις απαιτούμενες προς τούτο υπογραφές· δεύτερον, την έκδοση του αυθεντικού κειμένου της ίδιας της αποφάσεως από το σώμα των επιτρόπων σε δύο γλώσσες, την ιταλική και την ολλανδική· τρίτον, το γεγονός ότι η αιτιολογία τροποποιήθηκε μετά την έκδοσή της.

54 Η Hoechst προτείνει επίσης αποδείξεις για την περίπτωση αμφισβητήσεως των πραγματικών αυτών περιστατικών, ήτοι την προσκόμιση των σχεδίων αποφάσεως που υποβλήθηκαν προς απόφαση στην Επιτροπή, τη μαρτυρία όσων εκπροσώπησαν την Επιτροπή στην επ' ακροατηρίου συζήτηση των υποθέσεων PVC ενώπιον του Πρωτοδικείου, καθώς και την αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής στις ίδιες υποθέσεις, στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι η Επιτροπή απάντησε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 22ας Νοεμβρίου 1991 στις υποθέσεις PVC, ότι το άρθρο 12 του εσωτερικού της κανονισμού είχε περιπέσει προ πολλού σε αχρησία.

55 Η DSM εκθέτει ότι υπήρξαν νέες εξελίξεις σε άλλες εκκρεμείς ενώπιον του Πρωτοδικείου υποθέσεις. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν ότι στην Επιτροπή εναπόκειται να αποδεικνύει ότι ακολούθησε τους βασικούς διαδικαστικούς κανόνες τους οποίους έχει θέσει η ίδια και ότι, προς διευκρίνιση του ζητήματος αυτού, το Πρωτοδικείο οφείλει, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος διαδίκου, να διατάσσει τη διεξαγωγή αποδείξεων προς εξέταση των κρίσιμων αποδεικτικών εγγράφων. Στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 1995, T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1775), και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1847) (στο εξής: υποθέσεις ανθρακικού νατρίου), η Επιτροπή ισχυρίσθηκε ότι το συμπληρωματικό υπόμνημα απαντήσεως που κατέθεσε η Imperial Chemical Industries plc (στο εξής: ICI) στις υποθέσεις αυτές μετά την έκδοση της αποφάσεως PVC του Πρωτοδικείου, δεν περιείχε κανένα αποδεικτικό στοιχείο όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής παράβαση του κανονισμού διαδικασίας της και ότι η αίτηση διεξαγωγής αποδείξεων που υπέβαλε η ICI αποτελούσε νέο ισχυρισμό. Παρ' όλα αυτά, το Πρωτοδικείο απηύθυνε ερωτήσεις στην Επιτροπή και την ICI όσον αφορά τις συνέπειες που θα έπρεπε να αντληθούν από την απόφαση PVC του Δικαστηρίου, ερωτώντας μάλιστα την Επιτροπή αν, εν όψει της σκέψεως 32 της αποφάσεως PVC του Δικαστηρίου, ήταν σε θέση να προσκομίσει αποσπάσματα των πρακτικών και το κεκυρωμένο κείμενο των αμφισβητούμενων αποφάσεων. Κατόπιν άλλων διαδικαστικών εξελίξεων, η Επιτροπή δέχθηκε τελικά ότι τα προσκομισθέντα έγγραφα που εφέροντο ως κεκυρωμένα κυρώθηκαν μόνο μετά το αίτημα του Πρωτοδικείου περί προσκομίσεώς τους.

56 Κατά την DSM, στις υποθέσεις πολυαιθυλενίου χαμηλής πυκνότητας, το Πρωτοδικείο υποχρέωσε επίσης την Επιτροπή να προσκομίσει βεβαιωμένο γνήσιο αντίγραφο της βαλλομένης αποφάσεως. Η Επιτροπή δέχθηκε ότι το σχετικό κείμενο δεν είχε κυρωθεί κατά τη διάρκεια της αφορώσας την έκδοση της ως άνω αποφάσεως συνεδριάσεως του σώματος των επιτρόπων. Η DSM διατείνεται, επομένως, ότι η

διαδικασία κυρώσεως των πράξεων της Επιτροπής πρέπει να κινήθηκε μετά τον Μάρτιο του 1992. Εξ αυτού συνάγει ότι και η απόφαση «πολυπροπυλένιο» πρέπει να πάσχει από το ίδιο ελάττωμα της ελλείψεως κυρώσεως.

57 Η DSM προσθέτει ότι το Πρωτοδικείο ακολούθησε συλλογιστική ανάλογη με εκείνη των υποθέσεων πολυπροπυλενίου στις αποφάσεις της 27ης Οκτωβρίου 1994, T-34/92, Fiatagri και New Holland Ford κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. II-905, σκέψεις 24 έως 27), και T-35/92, Deere κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. II-957, σκέψεις 28 έως 31), όταν απέρριψε τους ισχυρισμούς των προσφευγουσών με την αιτιολογία ότι αυτές δεν είχαν προσκομίσει την παραμικρή ένδειξη δυνάμενη να κλονίσει το τεκμήριο νομιμότητας που ίσχυε υπέρ της αποφάσεως κατά της οποίας έβαλλαν. Με την απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουλίου 1994, T-43/92, Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. II-441), η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι η σχετική απόφαση είχε εκδοθεί και κοινοποιηθεί σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό της Επιτροπής. Σε καμία από τις υποθέσεις αυτές το Πρωτοδικείο δεν απέρριψε την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών περί του παρατύπου της εκδόσεως της προσβαλλόμενης πράξεως λόγω μη τηρήσεως των διαδικαστικών κανόνων.

58 Τις μοναδικές εξαιρέσεις αποτελούν οι διατάξεις της 26ης Μαρτίου 1992, T-4/89 Rév., BASF κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-1591), και της 4ης Νοεμβρίου 1992, T-8/89 Rév., DSM κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-2399)· και σ' εκείνες όμως τις υποθέσεις, οι προσφεύγουσες δεν επικαλέσθηκαν την απόφαση PVC του Πρωτοδικείου ως νέο γεγονός, αλλά πραγματικά περιστατικά. Με την απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1994, C-195/91 P, Bayer κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-5619), το Δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή είχε παραβεί τον κανονισμό διαδικασίας της, διότι δεν είχε προβληθεί νομοτύπως ενώπιον του Πρωτοδικείου. Αντιθέτως, στη διαδικασία του πολυπροπυλενίου, ο ίδιος ισχυρισμός προβλήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου και απορρίφθηκε ελλείψει επαρκών ενδείξεων.

59 Η DSM θεωρεί ότι η άμυνα της Επιτροπής στην παρούσα υπόθεση στηρίζεται σε διαδικαστικούς ισχυρισμούς που δεν ασκούν επιρροή, αν ληφθεί υπόψη το περιεχόμενο της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η οποία αφορά κατά βάση το ζήτημα του βάρους αποδείξεως. Κατά την DSM, αν, στις υποθέσεις πολυπροπυλενίου, η Επιτροπή δεν προσκομίζει η ίδια αποδεικτικά στοιχεία περί του νομοτύπου των διαδικασιών που ακολούθησε, είναι διότι δεν είναι σε θέση να αποδείξει ότι τήρησε τον εσωτερικό της κανονισμό.

60 Κατά την Επιτροπή, η Hoechst εισήγαγε νέο ισχυρισμό με το υπόμνημα απαντήσεώς της, υποστηρίζοντας ότι η απόφαση «πολυπροπυλένιο» δεν είχε παραγάγει αποτελέσματα, λόγω μη κοινοποιήσεώς της. Ο ισχυρισμός αυτός, καθώς και το αίτημα να κηρυχθεί άκυρη η απόφαση «πολυπροπυλένιο», είναι απαράδεκτος.

61 Όσον αφορά τα επιχειρήματα της DSM, η Επιτροπή εκθέτει ότι περιλαμβάνουν ανεπανόρθωτο ελάττωμα, καθόσον δεν λαμβάνουν υπόψη τις διαφορές μεταξύ των υποθέσεων PVC και της παρούσας υποθέσεως και στηρίζονται σε εσφαλμένη κατανόηση του περιεχομένου της αποφάσεως PVC του Δικαστηρίου.

62 Εξ άλλου, η Επιτροπή εμμένει στον ισχυρισμό της ότι, στις υποθέσεις ανθρακικού νατρίου, οι προσφεύγουσες δεν είχαν προσκομίσει επαρκείς ενδείξεις για να δικαιολογήσουν την εκ μέρους του Πρωτοδικείου αίτηση επιδείξεως εγγράφων από την Επιτροπή. Εν πάση περιπτώσει, τόσο στις ως άνω υποθέσεις όσο και στις υποθέσεις πολυαιθυλενίου χαμηλής πυκνότητας, τις οποίες επίσης επικαλείται η DSM, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε εν όψει των ιδιαιτέρων περιστάσεων της υποθέσεως της οποίας είχε επιληφθεί. Στη διαδικασία του πολυπροπυλενίου, ήταν δυνατή η επίκληση φερομένων ατελειών της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» ήδη από το 1986, ουδείς όμως το έπραξε.

63 Αν το Πρωτοδικείο, με τις προαναφερθείσες αποφάσεις Fiatagri και New Holland Ford κατά Επιτροπής και Deere κατά Επιτροπής, απέρριψε τους εμπροθέσμως προβληθέντες ισχυρισμούς των προσφευγουσών με την αιτιολογία ότι δεν συνοδεύονταν από αποδείξεις, η ίδια λύση επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο στην παρούσα υπόθεση, στην οποία οι ισχυρισμοί περί τυπικών πλημμελειών της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» προβλήθηκαν εκπροθέσμως και χωρίς αποδεικτικά στοιχεία.

64 Η αντίρρηση την οποία εξέφρασε η Επιτροπή ως προς το παραδεκτόν της αιτιάσεως περί μη κοινοποιήσεως της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο» δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

65 Με την αίτηση αναιρέσεώς της, η Hoechst είχε ισχυριστεί ότι η απόφαση «πολυπροπυλένιο» ήταν ανυπόστατη. Στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως, ταυτόχρονα με την παραίτησή της από τους ισχυρισμούς και τα αιτήματα περί ανυποστάτου, ισχυρίστηκε ότι ένα από τα ελαττώματα τα οποία είχε προηγουμένως επικαλεστεί σ' αυτό το πλαίσιο, ήτοι η έλλειψη κοινοποιήσεως, είχε ως αποτέλεσμα η απόφαση «πολυπροπυλένιο» να μη παραγάγει κανένα αποτέλεσμα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Hoechst περιόρισε το περιεχόμενο των ισχυρισμών τους οποίους είχε προβάλει με το δικόγραφο της αναιρέσεως και δεν εισήγαγε νέο ισχυρισμό.

66 Ως προς το αίτημα να κηρυχθεί η απόφαση «πολυπροπυλένιο» άκυρη, του οποίου η Επιτροπή επίσης αμφισβητεί το παραδεκτόν, αρκεί η διαπίστωση ότι, δυνάμει του άρθρου 174 της Συνθήκης, αν η προσφυγή ακυρώσεως είναι βάσιμη, το Δικαστήριο κηρύσσει την προσβαλλομένη πράξη άκυρη. Σύμφωνα με το άρθρο 113 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, τα αιτήματα της αναιρέσεως έχουν, μεταξύ άλλων, ως αντικείμενο την ολική ή μερική αποδοχή των αιτημάτων που υποβλήθηκαν πρωτοδίκως. Επομένως, το αίτημα της Hoechst είναι εγγενές σε κάθε προσφυγή ακυρώσεως και μπορεί να διατυπωθεί εγκύρως στο πλαίσιο αναιρέσεως ασκουμένης κατ' αποφάσεως του Πρωτοδικείου που απορρίπτει προσφυγή ακυρώσεως.

67 Όσο για την ουσία των αιτιάσεων της Hoechst, από τις σκέψεις 38 έως 42 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι, στο πλαίσιο ασκήσεως αναιρέσεως, το Δικαστήριο πρέπει να περιοριστεί στην εξέταση του αν το Πρωτοδικείο, παραλείποντας να διαπιστώσει τα ελαττώματα που εβάρυναν την απόφαση «πολυπροπυλένιο», υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιον.

68 Όσον αφορά, πρώτον, τις αιτιάσεις της Hoechst περί μη κοινοποιήσεως της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο», διαπιστώνεται, προκαταρκτικώς, ότι αυτή θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια μόνο την αναγνώριση του ανυποστάτου της εν λόγω πράξεως ή την ακύρωσή της.

69 Όπως προκύπτει, ειδικότερα, ιδίως από τις σκέψεις 48 έως 50 της αποφάσεως PVC του Δικαστηρίου, ισχύει, κατ' αρχήν, υπέρ των πράξεων των κοινοτικών οργάνων τεκμήριο νομιμότητας, οπότε αυτές παράγουν έννομα αποτελέσματα έστω και αν πάσχουν πλημμέλειες, εφόσον δεν έχουν ακυρωθεί ή ανακληθεί.

70 Κατ' εξαίρεσιν όμως από την αρχή αυτή, πράξεις πάσχουσες ελάττωμα του οποίου η σοβαρότητα είναι τόσο πρόδηλη, ώστε να μη μπορεί να γίνεται ανεκτή από την κοινοτική έννομη τάξη, πρέπει να θεωρούνται ότι δεν έχουν παραγάγει κανένα έννομο αποτέλεσμα, ούτε καν προσωρινό, δηλαδή να θεωρούνται νομικώς ανύπαρκτες. Η εξαίρεση αυτή αποβλέπει στη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ των δύο θεμελιωδών, αλλά ενίοτε ανταγωνιστικών μεταξύ τους, επιταγών, τις οποίες πρέπει να τηρεί μια έννομη τάξη, δηλαδή της σταθερότητας των εννόμων σχέσεων και της τηρήσεως της νομιμότητας.

71 Εξ αυτών έπεται ότι, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η Hoechst, το κοινοτικό δίκαιο δεν γνωρίζει ενδιάμεση κατάσταση μεταξύ της αναγνωρίσεως του ανυποστάτου μιας πράξεως και της ακυρώσεώς της.

72 Το συμπέρασμα αυτό δεν αντιστρατεύεται το γεγονός ότι, δυνάμει του άρθρου 191, παράγραφος 3, της Συνθήκης, οι αποφάσεις αποκτούν ενέργεια από την κοινοποίησή τους και ότι, χωρίς κοινοποίηση, η απόφαση θα εστερείτο παντός αποτελέσματος. Και τούτο διότι, επί κοινοποιήσεως πράξεως, όπως και επί παντός ουσιώδους τύπου, είτε η πλημμέλεια είναι τόσο σοβαρή και πρόδηλη, ώστε να επισύρει το ανυπόστατον της βαλλομένης πράξεως, είτε συνιστά παράβαση ουσιώδους τύπου, δυνάμενη να επισύρει την ακύρωσή της.

73 Επομένως, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιον παραλείποντας να διαπιστώσει ότι η απόφαση «πολυπροπυλένιο» εστερείτο παντός αποτελέσματος.

74 Όσον αφορά, δεύτερον, την άρνηση του Πρωτοδικείου να διαπιστώσει ελαττώματα αναφερόμενα στην έκδοση και κοινοποίηση της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο», δυνάμενα να επισύρουν την ακύρωσή της, αρκεί να διαπιστωθεί ότι ο ισχυρισμός αυτός προβλήθηκε για πρώτη φορά με την αίτηση επαναλήψεως της διαδικασίας και λήψεως μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας και διεξαγωγής αποδείξεων. Κατά συνέπεια, το αν το Πρωτοδικείο υπεχρεούτο να εξετάσει την αίτηση αυτή συγχέεται με το αν όφειλε και να την κρίνει βάσιμη, ζήτημα που αποτελεί αντικείμενο του λόγου περί πλημμελειών της διαδικασίας.

75 Τρίτον, εν όψει της επιχειρηματολογίας την οποία ανέπτυξε η Hoechst σχετικά με τα ελαττώματα τα οποία έπασχε η απόφαση «πολυπροπυλένιο» και της απόψεως της DSM ότι εξ αυτών προκύπτει το νομικώς ανυπόστατον της εν λόγω αποφάσεως, πρέπει ακόμη να ελεγχθεί αν το Πρωτοδικείο, ερμηνεύοντας τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια πράξη καθίσταται ανυπόστατη, παρέβη το κοινοτικό δίκαιο.

76 Συναφώς, από τη σκέψη 50 της αποφάσεως PVC του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η σοβαρότητα των συνεπειών που συναρτώνται προς την αναγνώριση του ανυποστάτου μιας πράξεως των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας επιτάσσει, για λόγους ασφάλειας δικαίου, να επιφυλάσσεται η αναγνώριση αυτή σε εντελώς ακραίες περιπτώσεις.

77 Όμως, όπως συνέβη και στις υποθέσεις PVC, θεωρούμενες μεμονωμένα ή και στο σύνολό τους, οι προβαλλόμενες από την Hoechst πλημμέλειες, που αφορούν τη διαδικασία εκδόσεως της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο», δεν είναι τόσο προδήλως σοβαρές ώστε η εν λόγω απόφαση να πρέπει να θεωρηθεί νομικώς ανύπαρκτη.

78 Συνεπώς, όσον αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια πράξη μπορεί να καταστεί ανυπόστατη, το Πρωτοδικείο δεν παρέβη το κοινοτικό δίκαιο.

79 Τέλος, καθ' όσον η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο να διατάξει τη διεξαγωγή αποδείξεων ή προτείνει αποδείξεις για την εξακρίβωση των προϋποθέσεων υπό τις οποίες η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση «πολυπροπυλένιο», αρκεί να σημειωθεί ότι τα μέτρα αυτά εκφεύγουν του πλαισίου της αναιρετικής διαδικασίας, η οποία περιορίζεται μόνο σε νομικά ζητήματα.

80 Πράγματι, αφενός μεν η διεξαγωγή αποδείξεων θα οδηγούσε κατ' ανάγκην το Δικαστήριο να αποφανθεί επί πραγματικών ζητημάτων και θα μετέβαλλε το αντικείμενο της διαφοράς της οποίας επελήφθη το Πρωτοδικείο, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 113, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

81 Αφετέρου δε η αίτηση αναιρέσεως αφορά μόνον την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το δε Δικαστήριο θα μπορούσε να αποφανθεί το ίδιο επί της διαφοράς μόνο σε περίπτωση εξαφανίσεως της αποφάσεως αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 54, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου. Επομένως, εφόσον η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν εξαφανίζεται, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να εξετάσει ενδεχόμενες πλημμέλειες της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο».

82 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του λόγου αναιρέσεως περί παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου πρέπει να απορριφθεί.

Ως προς την παράλειψη επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας και διατάξεως μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας και διεξαγωγής αποδείξεων

83 Με ένα δεύτερο σκέλος του λόγου περί παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου και με τον λόγο περί πλημμελειών της διαδικασίας, η Hoechst προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι παρέλειψε να επαναλάβει την προφορική διαδικασία και να διατάξει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας και τη διεξαγωγή αποδείξεων.

84 Καθ' όσον η παράβαση του κοινοτικού δικαίου, την οποία επικαλείται η Hoechst, αφορά την άρνηση του Πρωτοδικείου να επαναλάβει την προφορική διαδικασία και να διατάξει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας και τη διεξαγωγή αποδείξεων, συγχέεται με τον λόγο περί διαδικαστικών πλημμελειών. Οι λόγοι αυτοί, επομένως, πρέπει να εξετασθούν από κοινού.

85 Συνεπώς, πρέπει να ερευνηθεί αν, αρνούμενο να επαναλάβει την προφορική διαδικασία και να διατάξει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας και τη διεξαγωγή αποδείξεων, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιον.

86 Κατά την Hoechst, η υπό του Πρωτοδικείου άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεώς του ως προς την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας υπόκειται σε όρια, τα οποία εξαρτώνται από τον σκοπό για τον οποίο ένας από τους διαδίκους ζητεί την επανάληψη, ελέγχεται δε αναιρετικώς. Οσάκις πρόκειται για διεξαγωγή αποδείξεων προς διαλεύκανση νέων πραγματικών στοιχείων, απαιτείται δε στο πλαίσιο αυτό προφορική διαδικασία, σημασία έχουν μόνον οι νομικές αρχές περί διατάξεως αποδείξεων. Αν αυτές καθιστούν υποχρεωτική τη διεξαγωγή αποδείξεων, τα περιθώρια εκτιμήσεως κατά την απόφαση περί επαναλήψεως της διαδικασίας εκμηδενίζονται.

87 Η αίτηση την οποία υπέβαλε στις 2 Μαρτίου 1992 η Hoechst κατεδείκνυε ότι η διεξαγωγή αποδείξεων ήταν αναγκαία όχι μόνον για ν' αναγνωρισθεί ενδεχομένως το ανυπόστατον της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο», αλλά και για να ελεγχθεί αν αυτή έπασχε λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου.

88 Η Hoechst τονίζει επίσης ότι το Πρωτοδικείο δεν απέρριψε ως εκπρόθεσμη την επίκληση νέων πραγματικών στοιχείων και την αλληλένδετη προς αυτήν πρόταση αποδείξεων, αλλά προέβη στην εξέταση της ουσίας, καίτοι περιορίζοντας την εκτίμησή του στον ισχυρισμό περί ανυποστάτου. Το Πρωτοδικείο παραγνώρισε όμως το γεγονός ότι η Hoechst είχε επικαλεστεί ταυτόχρονα την παράβαση ουσιώδους τύπου και ότι έπρεπε, επομένως, να διαλευκανθούν, υπ' αυτό το νομικό πρίσμα, τα εκτιθέμενα πραγματικά στοιχεία.

89 Έστω και αν η τρίμηνη προθεσμία, την οποία προβλέπει επί αναθεωρήσεως το άρθρο 125 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, πρέπει να εφαρμοσθεί κατ' αναλογίαν — πράγμα που, εν γένει, αποκλείεται οσάκις προβλέπεται κατά νόμον αποσβεστική προθεσμία —, τότε η αναλογία αυτή ισχύει υπέρ της Hoechst, δεδομένου ότι η προθεσμία τηρείται. Πράγματι, η Hoechst έλαβε γνώση για πρώτη φορά των γεγονότων, από τα οποία προκύπτει ότι τα ελαττώματα της διοικητικής πράξεως που ανέκυψαν κατά την εν λόγω διαδικασία έπληττον όλες τις αποφάσεις

της Επιτροπής, μόνο από τις δηλώσεις που έγιναν στις 10 Δεκεμβρίου 1991 στο πλαίσιο της διαδικασίας PVC ενώπιον του Πρωτοδικείου.

90 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το άρθρο 62 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου δεν του επιβάλλει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, όπως ισχυρίζεται η αναιρεσείουσα, αλλά του παρέχει απλή ευχέρεια. Το Πρωτοδικείο εξήγησε πειστικά για ποιους λόγους δεν συνέτρεχε λόγος να επαναληφθεί η προφορική διαδικασία ή να διαταχθούν αποδείξεις, διότι δεν ετίθετο ζήτημα ούτε αυτεπαγγέλτου διευκρινίσεως σημαντικών για την απόφαση πραγματικών στοιχείων, ούτε αποσαφηνίσεως σημαντικού πραγματικού στοιχείου, προβληθέντος εμπροθέσμως και επί του οποίου υπήρχε διχογνωμία των διαδίκων.

91 Αφενός μεν αυτεπάγγελτη έρευνα θα ήταν αναγκαία μόνον αν οι διάδικοι είχαν προσκομίσει επαρκείς ενδείξεις υπέρ του ανυποστάτου της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο». Το Πρωτοδικείο ορθώς διαπίστωσε ότι παράβαση του γλωσσικού καθεστώτος ή τροποποιήσεις επελθούσες εκ των υστέρων ή η έλλειψη των απαιτουμένων υπογραφών δεν επέσυραν το ανυπόστατο αυτής της αποφάσεως, πράγμα που επιβεβαίωσε το Δικαστήριο με την απόφασή του PVC. Από της εκδόσεως της αποφάσεως PVC του Δικαστηρίου, είναι επίσης παγιωμένο ότι η έλλειψη κυρώσεως αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 12 του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής, μπορεί να οδηγήσει στην ακύρωση της αμφισβητουμένης αποφάσεως και όχι στο ανυπόστατόν της. Η Hoechst όμως δεν προέβαλε κατά τρόπο αρκετά ακριβή και εμπροθέσμως λόγο ακυρώσεως στηριζόμενο στην παράβαση της διατάξεως αυτής και, ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο δεν κλήθηκε να εξετάσει, έστω και υπό το πρίσμα της ακυρώσεως της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο», το ζήτημα της υπάρξεως προσηκόντως υπογεγραμμένου πρωτοτύπου.

92 Η αίτηση της 2ας Μαρτίου 1992 της Hoechst δεν μνημονεύει ρητά την παράβαση ουσιώδους τύπου, αλλ' αφορά κυρίως μεν το ανυπόστατον, μόνον δε σε δύο σημεία και κατά τρόπο πολύ γενικό το μη σύννομον της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο». Έστω και αν ο ισχυρισμός αυτός ερμηνευόταν ως λόγος ακυρώσεως, δεν ήταν αρκούντως ακριβής και αιτιολογημένος, και, επί πλέον, υποβλήθηκε εκπροθέσμως.

93 Αφετέρου δε το Πρωτοδικείο εξέτασε μεν την αίτηση της 2ας Μαρτίου 1992 της Hoechst, έκρινε όμως ότι η αναιρεσείουσα δεν είχε προβάλει λυσιτελή πραγματικά

στοιχεία εντός της τασσομένης προθεσμίας. Το Πρωτοδικείο δικαιολογημένα διερωτήθηκε αν ο λόγος περί ελαττωμάτων που έπληττταν την απόφαση «πολυπροπυλένιο» είχε προβληθεί εμπροθέσμως κατά τη διαδικασία, εν όψει του κανόνα του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, δυνάμει του οποίου νέοι ισχυρισμοί μπορούν να προβληθούν μετά το πέρας της έγγραφης διαδικασίας μόνον εάν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά περιστατικά που ανέκυψαν στη διαδικασία.

94 Η απόφαση PVC του Πρωτοδικείου δεν μπορεί να συνιστά λόγο ανακύψαντα κατά τη διαδικασία, δεδομένου ότι η νομολογία που αφορά την προβλεπόμενη στο άρθρο 41, παράγραφος 1, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου διαδικασία αναθεωρήσεως ισχύει και ως προς το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας. Κατά τη νομολογία αυτή (προαναφερθείσα διάταξη του Πρωτοδικείου BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 12, και απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Μαρτίου 1991, C-403/85 rév., Ferrandi κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1215), την αναθεώρηση αποφάσεως δεν δικαιολογεί η έκδοση αποφάσεως στο πλαίσιο άλλης διαφοράς.

95 Ως προς τις εξηγήσεις τις οποίες παρέσχαν οι εκπρόσωποι της Επιτροπής κατά την προφορική διαδικασία των υποθέσεων PVC, τον Νοέμβριο του 1991, η Hoechst εκπροσωπείτο κατά τη διαδικασία εκείνη και μπορούσε να μνημονεύσει αυτές τις δηλώσεις πολύ νωρίστερα στην υπόθεση του πολυπροπυλενίου. Κατά συνέπεια, ο λόγος ακυρότητας δεν προβλήθηκε εμπροθέσμως από την Hoechst, αλλά πάνω από τρεις μήνες αργότερα. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, για την ανάλογη περίπτωση της αναθεωρήσεως αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 125 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, η τασσομένη προθεσμία είναι τρίμηνη αφότου ο αιτών έλαβε γνώση των γεγονότων τα οποία επικαλείται.

96 Όσον αφορά τις πλημμέλειες τις οποίες επικαλείται η Hoechst σχετικά με το γλωσσικό καθεστώς, το Πρωτοδικείο ορθώς διαπίστωσε ότι επρόκειτο για γενικό τεκμήριο και ότι η αναιρεσείουσα δεν είχε προσκομίσει ενδείξεις επαρκείς για να επισύρουν το ανυπόστατον της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο».

97 Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο αναγνώρισε ότι η αναιρεσείουσα είχε συγκεκριμένα ισχυριστεί την ανυπαρξία πρωτοτύπου. Και αυτός όμως ο ισχυρισμός δεν έπρεπε να το οδηγήσει να διατάξει τη διεξαγωγή αποδείξεων, ούτε υπό το πρίσμα του ανυποστάτου, στο οποίο αναφέρεται η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, ούτε υπό το πρίσμα της ενδεχομένης ακυρότητας της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο». Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η Hoechst δεν είχε προβάλει καμία συγκεκριμένη ένδειξη περί του ότι είχε χωρήσει προσβολή της αρχής του αμεταβλήτου της εκδοθείσας πράξεως. Επί πλέον, ο λόγος αυτός προβλήθηκε εκπροθέσμως, κατά παράβαση του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου. Αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η Hoechst, το Πρωτοδικείο κατ' ουδένα τρόπο παραδέχτηκε ότι η επιχειρηματολογία του είχε αναπτυχθεί εμπροθέσμως. Αντιθέτως, διατύπωσε αμφιβολίες, παρ' όλον ότι άφησε το ζήτημα σε εκκρεμότητα, διότι εξέτασε υπό το πρίσμα του αυτεπαγγέλτου ελέγχου το ζήτημα του ανυποστάτου της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο».

98 Ως προς τον ισχυρισμό ότι το Πρωτοδικείο παρέβη την υποχρέωσή του να διαλευκάνει τα πραγματικά περιστατικά τα οποία η Hoechst επικαλείται κατά τρόπο πολύ γενικό, η Επιτροπή τονίζει ότι το άρθρο 64, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου δεν προσδιορίζει τις προϋποθέσεις αιτήσεως μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας. Για τους ίδιους λόγους που το ώθησαν να απορρίψει την αίτηση επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας, ορθώς το Πρωτοδικείο δεν έλαβε τα αιτηθέντα από την Hoechst μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας. Πράγματι, σκοπός των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, όπως περιγράφεται στο άρθρο 64, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, είναι η προετοιμασία των υποθέσεων και η εξέλιξη των διαδικασιών και όχι η θεραπεία παραλείψεων τις οποίες έχει διαπράξει η προσφεύγουσα κατά την ανάπτυξη των ισχυρισμών της.

99 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 21 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από τους διαδίκους να προσκομίζουν κάθε έγγραφο και να παρέχουν κάθε πληροφορία που επιθυμεί. Το άρθρο 64, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου ορίζει ότι τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας αποβλέπουν στην υπό τους καλύτερους όρους προετοιμασία των υποθέσεών εξέλιξη των διαδικασιών και επίλυση των διαφορών.

100 Κατά το άρθρο 64, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, σκοπός των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας είναι ιδίως να εξασφαλίζουν την ομαλή εξέλιξη της έγγραφης ή προφορικής διαδικασίας και να διευκολύνουν τη διεξαγωγή των αποδείξεων, καθώς και να καθορίζουν τα σημεία στα οποία οι διάδικοι οφείλουν να συμπληρώσουν την επιχειρηματολογία τους ή τα οποία απαιτούν τη διεξαγωγή αποδείξεων. Κατά το άρθρο 64, παράγραφοι 3, στοιχείο δ', και 4, τα μέτρα αυτά μπορούν ιδίως να συνίστανται σε αίτηση προσκομίσεως εγγράφων ή οποιουδήποτε στοιχείου που έχει σχέση με την υπόθεση, μπορούν δε να προτείνονται από τους διαδίκους σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας.

101 Όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 93), ο διάδικος μπορεί να ζητήσει από το Πρωτοδικείο, ως μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας, να υποχρεώσει τον αντίδικο να προσκομίσει τα έγγραφα τα οποία έχει στην κατοχή του.

102 Όπως όμως προκύπτει από τον σκοπό και το περιεχόμενο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, όπως εκτίθενται στο άρθρο 64, παράγραφοι 1 και 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, αυτά εντάσσονται στο πλαίσιο των διαφόρων σταδίων της ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασίας, την εξέλιξη της οποίας επιδιώκουν να διευκολύνουν.

103 Επομένως, μετά το πέρας της προφορικής διαδικασίας, ο διάδικος δεν μπορεί να ζητήσει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας, εκτός εάν το Πρωτοδικείο αποφασίσει να επαναλάβει την προφορική διαδικασία. Συνεπώς, το Πρωτοδικείο θα όφειλε να αποφανθεί επί τέτοιου αιτήματος μόνον εφόσον είχε δεχθεί το αίτημα της επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας, οπότε δεν συντρέχει λόγος να εξετασθούν χωριστά οι σχετικές αιτιάσεις της Hoechst.

104 Ως προς το αίτημα να διαταχθούν αποδείξεις, από τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. ιδίως αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 1971, 77/70, Prelle κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 873, σκέψη 7, και της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Bosman, Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψη 53) προκύπτει ότι ένα τέτοιο αίτημα, όταν προβάλλεται μετά το πέρας της προφορικής διαδικασίας, μπορεί να γίνει δεκτό μόνον

εφόσον αφορά πραγματικά περιστατικά που θα μπορούσαν να ασκήσουν κρίσιμη επιρροή στην επίλυση της διαφοράς και εφόσον ο ενδιαφερόμενος δεν μπόρεσε να το προβάλει πριν από το πέρας της προφορικής διαδικασίας.

105 Η ίδια λύση επιβάλλεται όσον αφορά το αίτημα της επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας. Ασφαλώς, το Πρωτοδικείο διαθέτει στον τομέα αυτό διακριτική ευχέρεια, δυνάμει του άρθρου 62 του Κανονισμού Διαδικασίας του. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο δεν υποχρεούται να δέχεται ένα τέτοιο αίτημα, εκτός εάν ο ενδιαφερόμενος στηρίζεται σε πραγματικά περιστατικά δυνάμενα να ασκήσουν αποφασιστική επιρροή, τα οποία δεν μπόρεσε να επικαλεσθεί πριν από το πέρας της προφορικής διαδικασίας.

106 Εν προκειμένω, το υποβληθέν ενώπιον του Πρωτοδικείου αίτημα επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας και διατάξεως αποδείξεων βασιζόταν στις αποφάσεις PVC του Πρωτοδικείου, καθώς και σε δηλώσεις στις οποίες προέβησαν εκπρόσωποι της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της επ' ακροατηρίου συζητήσεως στις υποθέσεις PVC ή στο πλαίσιο συνεντεύξεως Τύπου που δόθηκε μετά τη δημοσίευση της εν λόγω αποφάσεως.

107 Συναφώς, διαπιστώνεται αφενός μεν ότι ενδείξεις γενικού χαρακτήρα που αφορούν υποτιθέμενη πρακτική της Επιτροπής σχετικά με το γλωσσικό καθεστώς ή με επερχόμενες εκ των υστέρων τροποποιήσεις και απορρέουν από δικαστική απόφαση εκδοθείσα σε άλλες υποθέσεις ή από δηλώσεις γενόμενες επ' ευκαιρία άλλων δικών δεν μπορούσαν να θεωρηθούν, αυτές καθαυτές, ως αποφασιστικής σημασίας για την επίλυση διαφοράς της οποίας είχε επιληφθεί το Πρωτοδικείο.

108 Όσο για το ελάττωμα της ελλείψεως πρωτοτύπων της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο», κυρωθέντων με τις υπογραφές του προέδρου της Επιτροπής και του γενικού γραμματέα, σε όλες τις γλώσσες στις οποίες το κείμενο είναι αυθεντικό, το Πρωτοδικείο ασφαλώς διαπίστωσε ότι το είχε επικαλεστεί συγκεκριμένα η Hoechst με την αίτηση της 2ας Μαρτίου 1992. Ωστόσο, η Hoechst παρέλειψε να επικαλεστεί κρίσιμα

πραγματικά περιστατικά, προσιδιάζοντα στην απόφαση «πολυπροπυλένιο» και δυνάμενα να δικαιολογήσουν την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

109 Αφετέρου δε παρατηρείται ότι η αναιρεσείουσα ήταν σε θέση να παράσχει στο Πρωτοδικείο, ήδη με το δικόγραφο της προσφυγής της, ορισμένα τουλάχιστον στοιχεία πιστοποιούντα τη χρησιμότητα των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας ή των αποδείξεων για τις ανάγκες της δίκης, προς απόδειξη του ότι η απόφαση «πολυπροπυλένιο» είχε εκδοθεί κατά παράβαση του ισχύοντος γλωσσικού καθεστώτος ή τροποποιηθεί μετά την έκδοσή της από το σώμα των επιτρόπων, ή ακόμη του ότι έλειπαν τα πρωτότυπα, όπως έπραξαν ορισμένες από τις αναιρεσείουσες στις υποθέσεις PVC (βλ. συναφώς προαναφερθείσα απόφαση Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, σκέψεις 93 και 94).

110 Συναφώς, έχει σημασία να επισημανθεί ότι, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η Hoechst, το Πρωτοδικείο δεν έκρινε, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, ότι τα πραγματικά περιστατικά τα οποία επικαλείται με την από 2 Μαρτίου 1992 αίτηση της είχαν προβληθεί εμπροθέσμως.

111 Πρέπει να προστεθεί ότι το Πρωτοδικείο δεν ήταν υποχρεωμένο να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, διότι ήταν, όπως λέγεται, υποχρεωμένο να εξετάσει αυτεπαγγέλτως λόγους απτομένους του νομοτύπου της διαδικασίας εκδόσεως της αποφάσεως «πολυπροπυλένιο». Πράγματι, τέτοια υποχρέωση αυτεπάγγελτης εξετάσεως λόγων δημοσίας τάξεως μπορεί ενδεχομένως να υφίσταται μόνο σε συνάρτηση προς πραγματικά στοιχεία που έχουν περιληφθεί στη δικογραφία.

112 Επομένως, πρέπει να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αρνούμενο να επαναλάβει την προφορική διαδικασία και να διατάξει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας και αποδείξεις.

113 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το δεύτερο σκέλος του λόγου περί παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου και ο λόγος περί διαδικαστικών πλημμελειών πρέπει επίσης ν' απορριφθούν.

114 Συνεπώς, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

115 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, που εφαρμόζεται στη διαδικασία αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 118, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Επειδή η Hoechst ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα. Η DSM φέρει τα δικά της έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**

2) **Καταδικάζει τη** Hoechst AG **στα δικαστικά έξοδα.**

3) **Η DSM NV φέρει τα δικά της έξοδα.**

Kapteyn Hirsch Mancini

Murray Ragnemalm

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 8 Ιουλίου 1999.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

P. J. G. Kapteyn